

SAMTAL MED TONÅRSFLICKOR SOM HAR ETT ÅTGÄRDSPROGRAM

BARBRO JOHANSSON DOKTORAND

Observation inför samtal
Förstå vad barnet förstår
Samtal om barns
erfarenheter

BARN SOM SOCIALA AKTÖRER

- FN:s barnkonvention
 - barn fram till 18 år
- Barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem.
- Skolan en arena för barn som de måste få påverka.

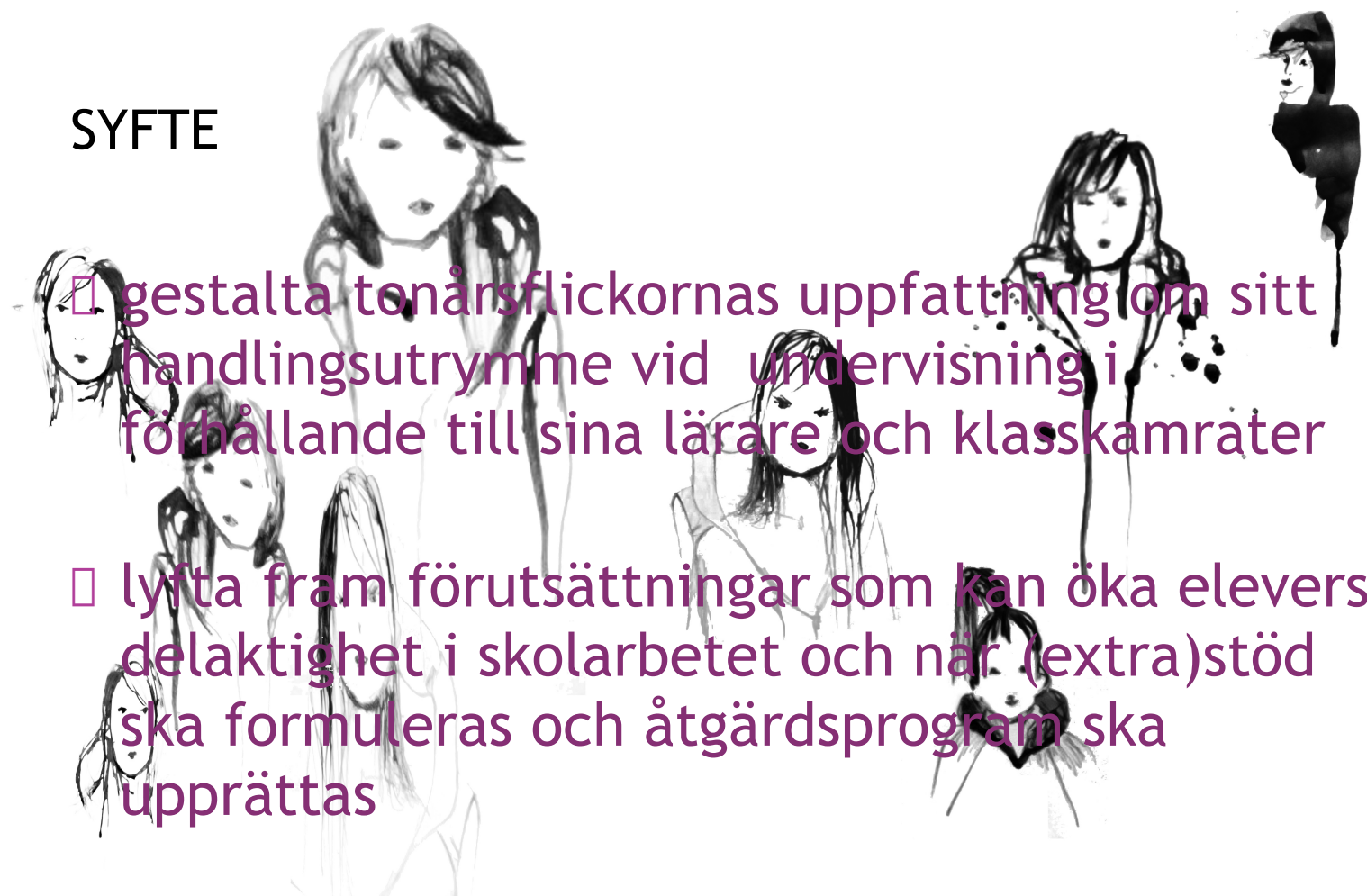
PRATA MED BARN ELLER LYSSNA PÅ VAD BARN HAR ATT SÄGA

- Vem vet vad som är barnets bästa?
 - Lärarna?
 - Föräldrarna?
 - Barnet?
- Skillnader i möjligheten att få komma till tals beroende på barnets situation
- Vem ska ha tolkningsföreträdare när det finns olika uppfattningar?

FORSKNINGSPROJEKT TONÅRSFLICKOR I BEHOV AV SÅRSKILT STÖD

SYFTE

-
- gestalta tonårsflickornas uppfattning om sitt handlingsutrymme vid undervisning i förhållande till sina lärare och klasskamrater
 - lyfta fram förutsättningar som kan öka elevers delaktighet i skolarbetet och när (extra)stöd ska formuleras och åtgärdsprogram ska upprättas

VARFÖR ENBART FLICKOR?

-
- Barn - könspecifika villkor kan bli osynliga
 - Flickor som drabbas av lärares negativa behandling: tillsägelser från lärare, negativa jämförelser, har svårare att välja sig
 - Flickor som öppet visar sig kritisk tar större risk än pojkar gör

LÄRARROLLEN - FORSKARROLLEN

□ Observation

För att hjälpa någon person måste jag visserligen förstå mer än vad hon/han gör, men först och främst förstå det hon/han förstår. Om jag inte kan det, så hjälper det inte att jag *kan* och *vet* mera (Kierkegard)

□ Vad är det som jag *vet* mer om?

□ Vad *behöver* jag veta mera om?

UTVECKLINGSSAMTAL BEKRÄFTA LÄRANDEMÅL SOM UPPNÅTT

- Pedagogens samtal om elevens skolprestationer tillsammans med eleven
- Forskarens samtal om elevens skolprestationer tillsammans med eleven
- Barn modifierar sin kommunikation beroende på vem den samtalar med

VUXNES SAMTALSSTIL SKAPAR PEDAGOGISKA VILLKOR

- Barns tillgång till sin kommunikativa kompetens?
- Sonderande tal - redigerat tal (Barnes, 1978)
- Självreglering -Självuttryck
- Vuxencentrerat tal - barncentrerat tal

MEN FÖRST OCH FRÄMST MÅSTE JAG FÖRSTÅ DET HON FÖRSTÅR.

- Ju mindre uttryck barn gav desto mer styrande blev den vuxne
- Barn med funktionsnedsättningar, sen språkutveckling
- Lyssnandets konst - låta tystnaden tala
- En utmaning med tystnaden
- Fråga och motfråga

OLIKA PERSPEKTIV I FOKUS

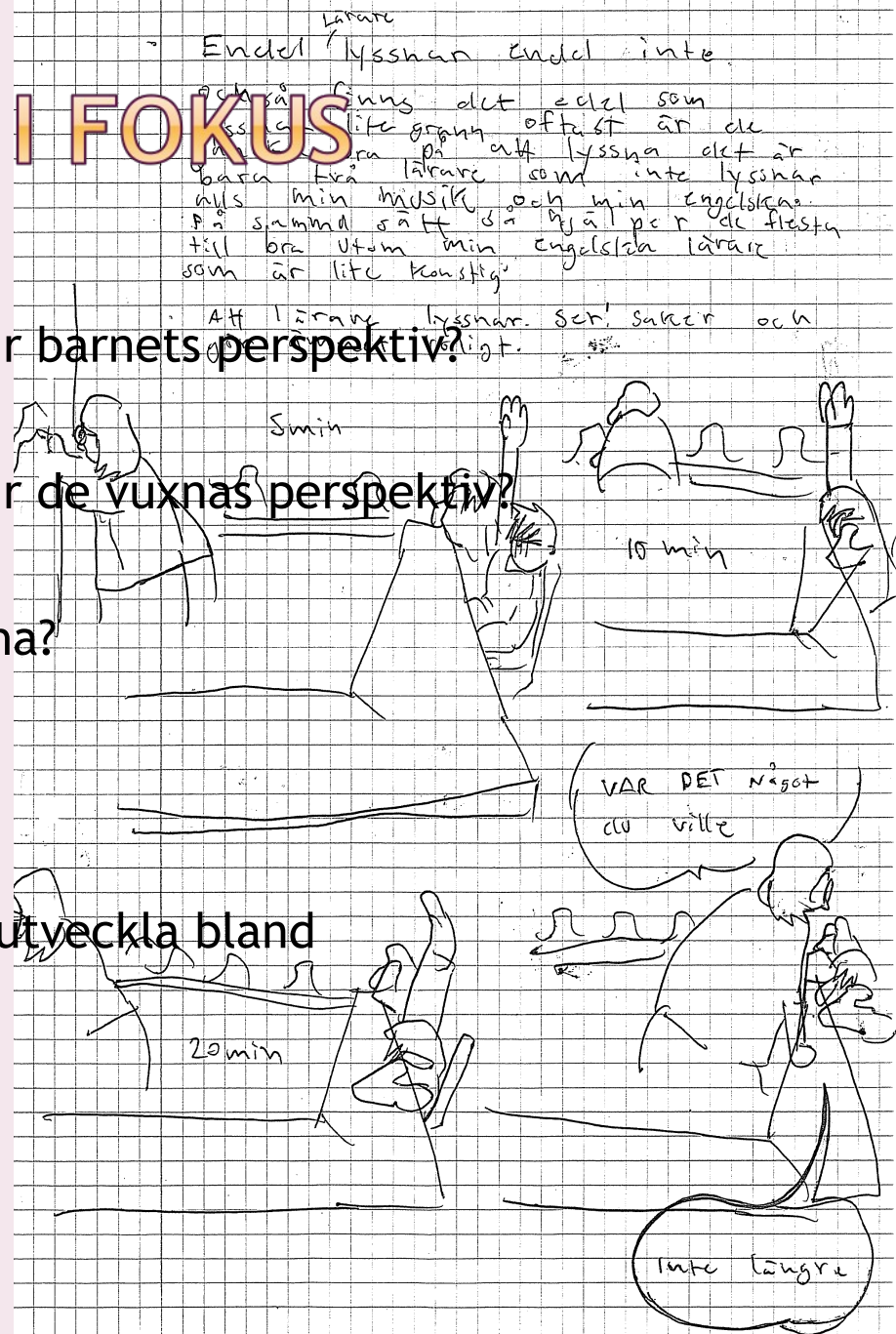
□ Vad framstår som det centrala sett ur barnets perspektiv?

□ Vad framstår som det centrala sett ur de vuxnas perspektiv?

□ Vilken innebörd kan sammanhanget ha?

□ Vilka är de inblandades avsikter?

□ Vilka värden strävar lärare efter att utveckla bland eleverna/barnen?

OBSERVATIONER

- Det räcker inte med att studera vad barn gör eller säger att det gör - en analys av social villkor erfordras
- Vi "lyssnar" även med ögonen. Vi tar emot en mängd meddelanden genom att titta på klädsel, kroppshållning, minspel och utseende.

ÅTGÄRDSPROGRAM

- Elever och vårdnadshavare gör självfallet egna bedömningar av vad som fungerar respektive inte fungerar. Det är betydelsefullt att elevens och vårdnadshavarnas erfarenheter av stödinsatserna tas till vara i utvärderingen. Om skolan på förhand har en bestämd uppfattning om hur stödet fungerar kan det vara svårt att få fram dessa synpunkter. (Skolverket, 2008, s. 21)

DET SOM INTE BLIR SAGT VID ENA TILLFÄLLET BLIR SAGT VID NÄSTA

Intervju	Vt åk 7	Ht åk 8	Vt åk 8	Ht åk 9	Vt åk 9	Höst gymn.	Totalt
Johanna	-	44 min	40 min	31 min			1,55 min
Katarina	41 min	56 min	44 min	70 min			3,35 min

UTMANINGAR VID SAMTAL MED FLICKOR

- Det är kul och det går bra ...
 - Vems är problemet?
- Skillnad mellan samtal från en vardag som "rullar på" och samtal om incidenter
- Lyssna bortom och runt det som sägs, flickor berättar utifrån sin position som flickor och vad som kan vara möjligt att uttrycka utifrån en sådan diskurs (Currie, 2008)

SAMTALETS RAMAR

- Inledning: undvik frestelsen att snabbt gå in på svåra frågor
 - syftet med samtalet
 - hur länge kan vi ses?
- När cirka 10 minuter återstår: sammanfatta

SAMTALSKLIMAT - MOTIVATION ATT BERÄTTA

- Samtal som utgår från anknytningsteorin - suggestiva yttranden (Cederborg, 2009)
Hur trivs du i skolan?
Hur har du det i skolan?
- Utgå från den intervjuades ordval
- Viktiga processord - Vad? När? Vem? Vad och vilket?

UTGÅ FRÅN FLICKORNAS ERFARENHETER

- Öppna frågor
- Berätta – Beskriv – Förklara (Cederborg, 2009)
- Undvik:
 - kan du berätta ...
 - att ge eleven alternativa svar eller flera frågor på samma gång

OM JAG - VILL LYCKAS MED ATT FÖRA EN MÄNNISKA
MOT ETT BESTÄMT MÅL, MÅSTE JAG FÖRST FINNA
HENNE DÄR HON ÄR OCH BÖRJA JUST DÄR.

- Hypotetiska frågor
- Vad skulle du ha velat att läraren gjorde?
- Tror du att läraren förstod att du hade velat ...?
- Tror du att läraren vet att du kan ...?

UTFORSKANDE SAMTAL OM ELEVENS ERFARENHETER

- Jämföra hur en företeelse visar sig i olika situationer
 - glömmer lätt
 - * på träningen
 - * i skolan
- Undvika frågor som skapar lojalitetskonflikter
- Vad skulle du behöva ...? Tid att tänka ...
återkom till frågan

VAD VET BARNET OM SINA PRESTATIONER?

- Skapa goda berättelser om barnet
- Vad tycker din lärare att du kan ...
- Tycker alla andra att det är lätt med ...?

UTVÄRDERING ANVÄND TIDSASPEKTEN

- Nu har vi pratat ganska länge ...
sammanfatta tillsammans
- Hur känns det:
 - före
 - efter
 - under tiden
- Vad kan jag stärka genom att ge direkt bekräftelse av situationen som barnet beskrivit?
- När ses vi nästa gång?

UTVÄRDERING - LÄRARROLLEN - FORSKARROLLEN

- Barnets/elevens utrymme i samtalet?
- Vad hade jag kunnat göra annorlunda?
- Vad skulle det i så fall kunnat leda till?
- Förberedelse inför nästa samtal?

SAMMANFATTNING

- Öppna frågor - utgå från barnets ordval
- Undersökande samtal - sonderande samtal
- Återkomma till en fråga - ett sätt att fördjupa resonemang
- Det kan bli bra även om man gör misstag ibland